

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№5

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 1560 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-mayda ruxsat etildi.

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golischeva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

- Salimov Okil Umrzokovich**, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

“Zavur kollektor suvlarining kimyoviy tarkibi tahlili va ularni tozalash zarurati (Qoraqalpog‘iston Respublikasi misolida)”.....	20
Kungiratbay Sharipov, Ma‘ruf Nurmanov	
Forming demand and stimulating sales in Uzbekistan.....	26
Musayeva Shoirazimovna	
Членство в ВТО как драйвер развития: взгляд Узбекистана через призму опыта Вьетнама и Казахстана.....	30
Ж.Я.Нуриллаев	
Mamlakatimizda tizimli ahamiyatga molik banklarni aniqlash tartibi va ularning bank tizimi moliyaviy barqarorligiga ta’siri tahlili.....	37
Xolmamatov Farhodjon Kubaevich	
O‘zbekiston respublikasida aholi bandligini ta’minlashdagi dolzarb masalalar	44
Ibragimov Elmurod Gulboynor o‘g‘li	
O‘zbekiston respublikasida elektr energiyasi ta’minoti hajmini yalpi ichki mahsulot hajmiga ta’sirini ekonometrik tahlil qilish.....	48
Fayziyev Rabim Alikulovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tijorat banklarining xizmat turlarini takomillashtirish amaliyoti	60
Umurzoqova Adiba Ochilovna	
Qishloq xo‘jaligi kooperativi boshqaruv tizimida buxgalteriya hisobini tashkil qilishning o‘ziga xos xususiyatlari	67
Abduraxmanov Ramazon Abdullayevich	
O‘zbekistonda qishloq xo‘jaligi mahsulotlari umumiy hajmini prognozlashda ekonometrik modellar (yillik)	72
Qodirov Farxod Amirovich, Bo‘ribaeva Qundiz Muratbaevna	
Oziq-ovqat mahsulotlari xavfsizligi tizimini takomillashtirishning nazariy va amaliy jihatlari.....	77
Mahamatova Maftuna	
Xufiyona va yashirin iqtisodiyotning amaliy tahlili o‘zbekiston miqyosida.....	83
Koshanov Abdimurat Azat uli	
Soliq tizimini barqarorligini belgilovchi omillar tahlili.....	87
Nurillayev Jasurbek Davronbekovich	
Mahalliy budjetlar daromad manbalarini mustahkamlash omillari.....	92
Soatova Nodira Boboxanovna	
Bank infratuzilmasining raqamli transformatsiyasi va resurslar bazasi shakllanishi: nazariy asoslar va texnologik yondashuvlar.....	97
Raxmatov Azizjon Jaloliddinovich, Jumayev Muzaffar Mahmud o‘g‘li	
Ichki auditning transformatsion potentsiali: tahliliy amallarni takomillashtirish orqali samaradorlikni oshirish.....	102
Misirov Akbarali Pardaboyevich, Ismoilov Asadbek Abdusamat o‘g‘li	
Xorijiy mamlakatlarda yashil moliyalashtirishni rivojlantirish yo‘llari.....	110
Qorriyeva Shahnoza Safarbayevna	
Yashil moliya – iqtisodiy rivojlanish mexanizmi sifatida	117
Nodir Xidirov G‘iyosaliyevich	
Xo‘jalik yurituvchi subyektlarning likvidiligi va moliyaviy barqarorligini ta’minlashning xorij tajribasi va uning amaliy ahamiyati	122
Bauyetdinov M.J.	
Теоретические подходы к определениям агрессий социально - экономической и политической стабильности государства как фактор повышения рекреационных потребностей	128
Алимова Райхона Баходировна	
Innovatsion ta’lim texnologiyalari asosida talabalarning metodik tayyorgarligini shakllantirish.....	139
Komilov Umidjon Normurod o‘g‘li, Tulyaganova Gulnoza Olimjon qizi	

Kichik biznes subyektlarini moliyalashtirish manbalari	143
Nematulloev Suxrob Sobirovich	
“Sibir daryolarining burilishi” loyahasining tarixiy va retrospektiv tahlili	153
Mahmudov Nosir Mahmudovich	
Sarguzasht turizmini rivojlanishi va sarguzasht turlarda turistlarning xavfsizligini ta'minlashda instruktor-gidlarning roli	159
Tilovmurodov Dostonbek Furqat o'g'li	
Scientific-theoretical foundations of the use of ict in ensuring management efficiency and security in enterprises	165
Khalilov Bekzod Akhmatovich	
Tijorat banklarida kredit riskini boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish yo'nalishlari.....	171
Mirtursunova Dinara Anvarovna	
O'zbekiston respublikasi tijorat banklarida masofaviy bank xizmatlarini joriy etishni takomillashtirish yo'llari.....	175
Tangriyev Izzat Raxmatullayevich	
Qashqadaryo viloyatida eko va etno turizmni rivojlantirishning istiqbollari va iqtisodiy samaradorligi.....	181
Erkayeva Barno, Xushvaqto'v Ramziddin	
O'zbekiston bank tizimida raqamli valyutalar va yashil investitsiyalar integratsiyasini takomillashtirish	186
Nodirov Azizxon Asrorovich	
Global energiya noaniqligining o'zgaruvchanligi ekonomertik modellari	192
Be'zod Qo'ziboev	
Экоцифра: цифровизация МСП для зеленого устойчивого роста	197
С.С. Убаева	
Qishloq xo'jaligini barqaror rivojlantirish va ekologik toza hududni yo'lga qo'yishning ahamiyati	201
Ergashov Ulug'bek Zoxidjonovich	
Statistika fanining shakllanish bosqichlari va rivojlanish tendensiyalari.....	206
Nabixodjaev Abbas Abdupattahovich, Umarova Mukaddas Abbasovna	
Hududlarning atmosferaga chiqaradigan zararli chiqindilar miqdorini sanoat mahsulotiga nisbati bo'yicha tahlili	210
Baqoyev Husan Nuriddinovich	
Qayta tiklanadigan vodorod narxlari strategiyasini o'rganish: xarajat noaniqliklarini bartaraf etish	216
Nuraliyeva Komila Sanakulovna	
Qishloq xo'jaligini “yashil” iqtisodiyot asosida rivojlantirishga o'tishning zarurligi va mohiyati	221
Yoldoshev Mutalib Ibrohimovich	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda “yashil investitsiyalar” dan foydalanishning xorij tajribalari	225
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna, Rustamova Nasiba Arslanovna	
Ijtimoiy iqtisodiy ehtiyojlar va ularning iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni.....	230
Raxmonova Feruza Musaqulovna	
Oliy ta'lim xizmatlarini ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotda tutgan o'rni.....	234
Mirzaxajeva Shaxzoda Shuxratovna	
Tijorat banklari muammoli kreditlarining likvidlikka ta'siri.....	240
Karshiyev Adham Anvarovich	
Kichik firmalarning raqobatbardoshligini oshirishning nazariy metodologik jihatlari.....	245
Ruzmetov Davron Ibrogimovich, Aliyev Maqsudbek Erkinovich	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarning moliyaviy resurslaridan samarali foydalanish imkoniyatlari.....	251
Talapova Nargiza Baxriddinovna	
“Deviant xulq-atvorli o'smirlarning ijtimoiy moslashuvining psixologik xususiyatlari”	255
Saidbekova Feruza Anvarbek qizi	
Aholi daromadlarini diversifikatsiya qilishda davlat siyosatining roli va imkoniyatlari	258
Nutfullayev Shohrux Mexli o'g'li, Qurbanov Ulug'bek Erkinovich	

Анализ показателей развития зелёной химии по всему миру и в узбекистане за последние десять лет.....	262
Фозилова Фирангиза Комиловна	
Tijorat banklarining o'zbekiston respublikasi iqtisodiyotiga ta'siri.....	270
Masharipov Rasulbek Jo'rabekovich	
Biznes birlashuvda buxgalteriya hisobi va auditni takomillashtirish yo'nalishlari.....	273
Hamroyeva Zuhra Amiral qizi, Xayitboyeva Laylo Oybekovna, Mirzarayimov Sardorbek Ravshanovich	
O'zbekiston respublikasida pul-kredit siyosatining maqsadi.....	277
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
Qishloq xo'jaligi mahsulotlarining ishlab chiqarish va bozorlararo aloqalarining statistik o'zgarish tendensiyalari.....	281
Zakirova Umida Maxamadaminovna	
Iqtisodiy bilimlarni shakllanishi va rivojlanishi.....	286
Po'latov Abdulloh Xolxo'jayevich	
Теоретические основы эффективного управления финансовыми ресурсами предприятий с государственной долей (на примере узбекистана).....	291
Ахмедов Дилшод Турсункулович	
Robototexnika asoslari va maktab ta'limida qo'llanilishi.....	298
Tuxliyev Muslimbek Sherzod o'g'li	
Sun'iy intellektlar yordamida o'quvchilarni hayotiy faoliyat ko'nikmasini shakllantirishi.....	303
Mirxasilova Zulfiya Kochkarovna, Abdurahmanova Ozoda Djo'rayevna, Kurbanov Azimjon Jo'raboy o'g'li	
Levi tengsizligi uchun A.N. Kolmogorov teoremlari.....	316
Saypiddinov Shukrullo Sadrdinovich, Baxramov Rustamjon Qambarali o'g'li	
Rivojlanayotgan mamlakatlar bank tizimida raqamli moliyaviy texnologiyalarni joriy etish afzalliklari.....	320
Xodjimamedov Akmal Ashurovich, Umedov Abdullo Umedovich	
O'zbekiston respublikasining mdh mamlakatlari bilan tashqi savdo faoliyati tahlili: o'zgarish tendensiyalari va istiqbollari.....	326
Ilyosov Asrorjon Axrorjon o'g'li, Abdullaev Alisher Maxmudovich, Tuxtasinova Muxayyo Mirzasultonovna	
Elektron tijoratni rivojlantirishning xorij tajribasi.....	330
Madieva Zuxra Iskandarbekovna	
Inson resurslarini o'rganishning asosiy yondashuvlari: mohiyat-ta'rifiy tahlil.....	336
Bakirov Qobiljon Mamatusupovich	
Bandlikni ta'minlashda davlat tomonidan institutsional muhit yaratishning roli.....	340
Dilorom Tojiboyeva, Umida Ravshanovna Anvarova	
Mamlakatimizda islom moliyasini rivojlantirish maqsad va choralari.....	346
Xoliyorov Xomid Boynazarovich	
Разработка экспертной системы для оценки финансового состояния предприятия.....	352
Tajibayeva Kizlargul Ajiniyazovna	
Farg'ona vodiysi viloyatlarida kichik biznes ko'rsatkichlarining o'zgarishi: panel regressiya tahlili.....	362
Tojiyeva Muhabbatxon Mansurjon qizi	
O'zbekiston Respublikasida makroiqtisodiy ko'rsatkichlarni hisoblashdagi asosiy muammolar va ularning yechimlari.....	368
Farmonov Ilhomjon Iqboljon o'g'li	
Xorijiy tajriba asosida korxonalar innovatsion faolligini boshqarishni takomillashtirish.....	374
Hakimova Nozimaxon Sobirjon qizi	
Mahalliy davlat hokimiyati organlarida milliy kadrlar zaxirasini shakllantirish.....	380
G'aniev Elyor Sobirjonovich	
O'zbekistonda sirkulyar iqtisodiyotga o'tishning ahamiyati.....	386
Mirzayev Muzaffar Maxmudovich	
The role of international investments in greening and ecological rehabilitation of the aral sea region.....	392
Osmanova Feruza Bazarbaevna	
“Зеленое направление” совершенствования бухгалтерского учета.....	397
Ибрагимов Гайратжон Артикович	

Xarajatlarni kelib chiqish joylari va javobgarlik markazlari bo'yicha hisobga olishni takomillashtirish.....	403
Xamidova S.Ya.	
Mintaqalarni iqtisodiy rivojlantirishning metodologik asoslari va ularni takomillashtirish.....	409
Toshaliyeva Saodat Toxirovna	
O'zbekistonda kichik turar joy biznesini rivojlantirishda xorijiy tajribalar	414
Yo'ldashev Bekzodjon Sherzodjon o'g'li	
Tijorat banklarida davlat maqsadli dasturlarini moliyalashtirish yuzasidan ilmiy-nazariy qarashlar.....	419
Shodiyev Shuhrat Sunnat o'g'li	
Qandolat mahsulotlari bozorida marketing strategiyalaridan foydalanishning xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	426
Azlarova Munira Muxammad-Amin qizi	
Risk management in commercial banks, methodological approaches and practical implementation	433
Baymuratova Zina Aqilbekovna, Jarilkapova Naubaxar Paraxat qizi	
The impact of competition on economic growth: evidence from uzbekistan's automotive industry.....	439
Saydaliyeva Dilrabo Baxriddin qizi	
Raqamli texnologiyalarning oliy talim xizmatlarini rivojlantirishdagi o'rni.....	444
Mirzaxadjayeva Shahzoda Shuxratovna	
Развитие производства сельскохозяйственной продукции путем развития цифровых технологий.....	450
Юсупов Мухиддин Соатович	
Tijorat banklarida loyihaviy moliyalashtirish risklarini boshqarish amaliyotini takomillashtirish.....	457
Berdiyev Akram O'ktamovich	
Iqtisodiy tarmoqlarni soliqqa tortish orqali investitsiya loyihalarini rivojlantirish.....	463
Sharipov Eldor Salohiddin o'g'li	
Iqtisodiyotda investitsiya va kredit salohiyatini bank faoliyatiga ta'siri.....	468
Ergashova Nilufar Sobirovna	
Qurilish materiallari sanoati korxonalarining raqobatbardoshlik salohiyatini boshqarishni takomillashtirish.....	473
Tashmukhamedova Karima Samatovna	
Ziyorat turizmini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari va istiqbollari.....	479
Kurbanova Mohinur Xabib qizi	
Xalqaro sayohat lug'ati va uning shakllanishi.....	487
Abduaxadova Zilola Djamoliddinovna	
Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari va uni o'zbekiston respublikasi hisob tizimini rivojlantirishdagi o'rni va ahamiyati.....	492
Quvvatov G'olibjon Baxtiyor o'g'li	
Kooperatsiyalarning tutgan o'rni va ahamiyati.....	501
Mirzayev Musurmon Umidullayevich, Ziyadullayev Ilhom Narkobilovich	
Использование методов математического моделирования при внедрении коммерческих автоматических систем	505
Курбанова Рахима, Ахмедов Мехрожон	
Tijorat banklari kapitalidagi davlat ulushini kamaytirish yo'llari.....	511
Vasiyev Alisher Samiyevich	
Механизмы трансформации неформального сектора в официальную экономику на основе финансовых инструментов.....	515
Кошанов Абдимурат Азат ули, Муртазаев Шахрух Коньсжайлиевич	
The impact of tourism on the economy of Uzbekistan	519
Xaydarova Marjona, Muxamedboyeva Muxlisa, Umarov Kamron, Usmanova Aziza	
Mintaqada gastroturizm rivojlanishining iqtisodiy asoslari va zamonaviy tendensiyalari.....	525
Masharipova Manzura Alimbayevna	

Tikuv-trikotaj korxonalari brend jozibadorligini oshirishning ilmiy-nazariy jihatlari.....	535
O'rinov Akmaljon Axmadjonovich	
Bank tizimida hisobotlarni avtomatlashtirish texnologiyalari	542
Sodiqov Sanjar Saydullo o'g'li	
Engineering programs in Uzbekistan on the verge of fifth industrial revolution.....	547
Khasan Khankeldiyev	
Aksiyadorlik jamiyatlarining boshqaruvini yaxshilashda korporativ madaniyatning ahamiyati.....	551
Akramova Nazokat Israilovna	
Tadbirkorlik faoliyatining iqtisodiy taraqqiyotdagi o'rni	562
Amonov Mehridin Oromiddinovich	
O'zbekiston sanoat tarmoqlarida kooperatsiya asosida tayyor mahsulotlar ishlab chiqarishni mahalliyashtirish tizimini takomillashtirish yo'llari.....	572
Xalilova Sevaraxon Alijon qizi	
Moliyaviy barqarorlikning asosiy ko'rsatkichlari va ularning tahlili.....	578
Urmanbekova Iroda Farxodovna	
Tijorat banklarining mamlakat iqtisodiyotida tutgan o'rnini tahlil qilish	583
Kilicheva F.B., Mengnorov A.A., Bozorova O.R.	
Bog'dorchilik tarmog'ida klasterlarni joriy qilishda yevropa tajribasini qo'llash imkoniyatlari	591
Ergashov Ulug'bek Zoxidjonovich	
To'qimachilik klasterlarini boshqarishda xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	598
Mansurov Saidxo'ja Kamalovich	
Barriers to tourism infrastructure development in uzbekistan: a critical analysis	605
Sarvinoz Shodmonova	
Xalqaro bozorda qishloq xo'jaligi mahsulotlari raqobatbardoshligini oshirish	609
Mengnorov Almardon Abdirahmonovich	
O'zbekiston respublikasida infratuzilma loyihalarini amalga oshirishdagi risklarni boshqarish.....	620
Yusupova Zilola Ismoiljon qizi	
Korxonaning iqtisodiy barqarorligiga erishishning zamonaviy tendensiyalari.....	626
Iminova Nargizaxon Akramovna	
Qishloq joylari maishiy xizmat ko'rsatish sohasida axborot resurslaridan samarali foydalanish.....	631
Xamdamiy Eldor Toshtemirovich	
Meva-sabzavotlar eksportida transport koridorlari va vositalarini tanlash xususiyatlari.....	636
Yusupov Muxiddin Soatovich	
Рынок рабочей силы в узбекистане и ее воспроизводство	644
Шакиров Амали Улугбекович, Камилова Наргиза Абдукахаровна	
Деньги и их функции в экономике.....	650
Мурадиллаев Мансур Мехроживич, Камилова Наргиза Абдукахаровна	
Развитие сельского хозяйства в узбекистане.....	654
Махмудов Алишер Мухтарович, Камилова Наргиза Абдукахаровна	
Инвестиции и инновации в химической промышленности узбекистана: современные тенденции и перспективы.....	658
Хусаинов Равшан Рахимович, Султанходжаев Аманулла Асадуллаевич	
Tijorat banklari aktivlarini boshqarishni takomillashtirish.....	666
Mardonova Shoxsanam Bahodirovna	
Definition of agritourism as a multifunctional development in rural areas.....	672
Aktamov Olimjon Abdugani ugli	
Kameral soliq tekshiruvda smart texnologiyalarini ma'lumotlarini soliq organlarining ma'lumotlar bazasida shakllanishi	680
Qurbonov Muxiddin Abdullaevich	
Проблемы регулирования государственно-частного партнерства и рекомендации по их решению (на примере безработицы в республике узбекистан).....	687
С.Э. Холмуратов	
Автоматизация аудиторских процедур с использованием искусственного интеллекта.....	692
Ходжарахманова Назира Бахтияр кизи	
Past karbonli iqtisodiyotga o'tish zaruriyati va uning omillari.....	701
Valiyev Axliddin Aropitdinovich	

Yengil sanoatda zamonaviy tikuv mashina-kichik robotlarning mexanizmlarini mukammallashtirish	705
Sirojova Muxabbat Sodiq qizi, Kurbanov Fazliddin Aminovich	
Jismoniy shaxslar daromadlarini soliqqa tortish tizimining institutsional va iqtisodiy asoslari	710
Kuzieva Nargiza Ramazanovna, Bobomuratova Manzura Panji qizi	
Foyda solig'i bo'yicha bo'nak to'lovlarni to'lash tartibi	717
Yangieva N.S.	
Kichik biznes va tadbirkorlik subyektlarini soliqlar vositasi qo'llab-quvvatlashning amaldagi holati	722
Turanboyev Boburjon Qodirjon o'g'li	
Motivation, goal-setting, and organizational performance: a case study from uzbekistan's chemical industry	726
Mamataliev Anvar Ergashevich, Bobur Urinov	
Применение искусственного интеллекта при организации налогового администрирования узбекистана	733
Н.А. Артиков	
Ayollar tadbirkorligini rivojlantirish zaruriyatini keltirib chiqaruvchi omillar	737
Sharofiddinova Gulnoza Iloxomjonovna	
Raqamli texnologiyalarning tijorat banklari samaradorligiga ta'siri	745
Maksudov Avazbek Ulug'bek o'g'li	
Suv tanqisligi sharoitida yashil iqtisodiyotni rivojlantirish asoslari	750
Qosimov Maxamatjon Sulaymanovich	
Rivojlanayotgan iqtisodiyotda raqamli va raqamli bo'lmagan korxonalar tahlili	761
Raxmonov Nodirjon Raxmonjon o'g'li	
Aholining o'rtacha umr ko'rish yoshini o'zgarishi sharoitida keksalarning ijtimoiy ta'minotiga xavflarning ortishi	767
Toyirov Shohboz Ziyodullo o'g'li	
Oliy ta'lim tizimida moliyaviy nazorat samaradorligini ta'minlash ichki nazorat xizmatlari	773
Xaydarov Baxrom Xolmuradovich	
Moliya bozorida xususiy banklar faolligini ta'minlash istiqbollari	777
Abduqahhorov Asilbek Ahror o'g'li	
Budjet daromadlari ijrosini ta'minlashda soliqlar hisobi va tahlilining ahamiyati	782
Abdullaev Abror Bozarboevich	
Aholi daromadini oshirish yo'llari	803
Shadmanov Baxodir Sherkulovich	
Tourism and regional identity in Uzbekistan: balancing heritage and development	808
Raximova Nilufar Aminovna, Abdukholikova Farida Erkinjon qizi	
O'zbekiston sanoat korxonalarining fond bozorida ishtiroki tahlil va muammolari	815
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
O'zbekistonda davlat-xususiy sheriklik loyihalarini moliyalashtirish va amalga oshirish tahlili	823
Karabaev Sanjar Abdusamatovich	
Globalashuv sharoitida milliy korxonalarining eksport salohiyatini boshqarish masalalari	832
Qodirov Humoyun Tolibjon o'g'li	
Бизнес-планирование и прогнозирование деятельности организации	836
Алимов Бехзоджон Наврузжонович	
Farg'ona vodiysida ekoturizm – kambag'allikka qarshi kurashning yangi imkoniyatlari	840
Soliyeva Nilufar Muxtorjon qizi	
Aholi turmush darajasi baholash bo'yicha dasturiy ta'minot ishlab chiqishda horij tajribasini o'rganish	844
Tursunov Farxod Baxodir o'g'li	
Mintaqa aholi turmush farovonligiga ta'sir qiluvchi omillar tasnifini ishlab chiqish	848
Xodjanibayozov Shohruh Yuldashovich	
Xususiy oliy ta'lim muassasalari menejmentining nazariy jihatlar va o'ziga xos xususiyatlari	856
Karimov Ulug'bek Usmonovich	
Infratuzilma va bozor infratuzilmasi tushunchalarining nazariy tavsifi	861
G'aniyev Botir Baxtiyorovich	

Повышение инвестиционной привлекательности – важное условие повышения конкурентоспособности предприятий.....	865
Каримова Дилафруз Садирдин кизи	
Yevropa ittifoqi davlatlari tijorat banklarining soliq to'lovlarini amalga oshirish tartibi	870
Komolov Odiljon Sayfidinovich	
Boshqaruvda innovatsiyalarni hisobga olgan holda agrokorxonalarni davlat tomonidan rag'batlantirishning zamonaviy yondashuvlari	878
Shaniyazova Zamira	
Практические аспекты применения статистических методов контроля качества на предприятиях.....	883
Усманов Илхом Ачилович, Усманов Фарзод Шохрухович	
Yashil iqtisodiyot sharoitida iqtisodiy o'sishning yangi paradigmalarini shakllantirish: nazariy asoslar va amaliy talqinlar.....	891
Alimova Guzal Abduxakimovna	
Xizmat ko'rsatish korxonalari faoliyati samaradorlik ko'rsatkichlarining nazariy va metodologik tahlili	895
Qo'ziboyev Boxodir Azzamboy o'g'li	
Kutubxonalarda raqamli iqtisodiyot sharoitida biznes-modellarni ishlab chiqish.....	900
Ernaqulov Sunnatillo Nurali o'g'li	
To'g'ridan-to'g'ri sug'urtalash operatsiyalari bo'yicha xarajatlarni xalqaro standartlar asosida hisob va hisobotda aks ettirish uslubi-yatini takomillashtirish	905
X.A.Raximov	
Kameral soliq tekshiruvida smart texnologiyalarini ma'lumotlarini soliq organlarining ma'lumotlar bazasida shakllanishi.....	910
Ergashev Uyg'un Jabborovich	
Obligatsiya moliya bozori instrumenti sifatida, milliy obligatsiyalar bozori	916
Avezov Ibrohim Ixomovich, Yaxshiboyev Jahongir Abdualimovich	
Barqaror rivojlanish doirasida ekologik, ijtimoiy va korporativ boshqaruv (ESG) ko'rsatkichlarining yashil texnologiyalar innovatsiyasiga ta'sirini baholash.....	921
Meliqo'zieva Dilrabo Muxitdin qizi	
Yashil iqtisodiyot – barqaror taraqqiyotga olib boruvchi yo'l.....	925
Xalilova Aziza Rustamovna	
Научно-теоретические основы экономической и эколого-экономической эффективности предприятий горнодобывающей промышленности.....	930
Раматов Зафарбек Жуманиязович	
Xitoyda eksport faoliyatini tashkil etishning o'ziga xos xususiyatlari.....	938
D.E.Qarshiev	
Kichik sanoat zonalarida investitsion jozibadorlikni oshirishni investitsion faollikka ta'siri.....	943
Mannapova Shaxnoza Elshodovna	
Mahalla institutining samaradorligi tahlili: so'rovnomaga yondashuvi	947
Bahriddinov Viqorjon Akbar o'g'li	
Формирование человеческого капитала в условиях демографических изменений: опыт и перспективы для узбекистана.....	955
Дониерова Фотимабону Алишер кизи	
Farmasevtika kompaniyalari raqobatbardoshligini oshirishda marketing strategiyalaridan foydalanish yo'nalishlari	962
Вахромбек Бобоjonov	
“Hududlarda sug'urtaga bo'lgan talabning ekonometrik tahlili” bekberganova mohira ravshonbekovna	967
O'zbekiston Milliy universiteti	
O'zbekiston va xalqaro amaliyotda raqamli marketing vositalaridan foydalanish: muammolar va yechimlar	973
Uzoqova Dilnoza Yusuf qizi	
Условия эксплуатации и экологическая безопасность автотранспортной системы на основе энергосберегающих технологий	978
Мамасалиева Мукаддас Ибадуллаевна	
O'zbekiston tibbiyot muassasalarida moliyaviy resurslardan foydalanishda xorijiy tajribalarni qo'llash.....	982
Elmurodov G'ayratjon Abdumurodovich	

Buxgalteriya hisobining samaradorligini oshirish yo'llarida zamonaviy yondashuvlar va innovatsiyalar	987
Sattorov Mirjahon	
Особенности маркетинговых стратегий в условиях ограниченных ресурсов и узкой потребительской аудитории	991
Дебердиев Анвар	
DEbitorlik va kreditorlik qarzlari auditini rejalashtirish masalalari.....	995
Tulovov Erkinjon To'liqin o'g'li, Ibragimova Iroda Rashid qizi	
Инвестиционная программа узбекистана по привлечению иностранных инвестиций	1000
Камилова Наргиза Абдукажоровна, Бекмуратов Шухрат Даулетмуратович	
Turistik mahsulotni shakllantirishda turistlar hayoti xavfsizligini ta'minlash.....	1005
Raxmonov Siyovush Turob o'g'li	
Uglerodsiz energiyaga o'tishda o'zbekistonning yashil strategiya yo'l xaritasining integratsiyasi va ta'siri.....	1011
Nuraliyeva Komila Sanakulovna	
Цифровая устойчивость регионов: применение аналитики больших данных для оценки и управления экологическими рисками	1016
Маликов Шохрух Шокирович, Камалов Шухрат Камалович	
Разработка риск-ориентированной модели внутреннего контроля предприятия на этапе планирования налогов в условиях дистанционного налогового мониторинга	1024
Галеева Н.Н., Э.А.Халикова, Абдусаломова Гулчеҳра Мирзо қизи	
Анализ результатов инструментальных методов исследований у детей с врожденными пороками сердца	1029
Мухаммадиева Лола Атамурадovна	
Barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashda monetar omillardan samarali foydalanish yo'nalishlari.....	1036
Uskenbaeva Dilnoza Voxodir qizi	
Факторы повышения эффективности управления в государственном секторе.....	1043
Махмудова Севара Улугбековна	
Soliq organlari va soliq to'lovchilar o'rtasidagi munosabatlarning yangi tizimi sharoitida soliq nazorati	1048
Rajabbaeva Dildora Zakirovna, Aripova Aziza Alisherovna	
Boshqaruv jarayonlarini tashkil etishning xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	1053
Jo'rayeva Niginaxonim Xursand qizi	
Jahonda eksportni qo'llab-quvvatlash amaliyoti.....	1057
Xudoynazarov Sherzod Ismoilovich	
Raqamli moliyaviy texnologiyalarni korxonada darajasida joriy etish orqali moliyaviy barqarorlikka erishish strategiyasi	1063
Soibov Nozimbek Faxridin o'g'li	
Применение методов PMBOK в управлении рисками проектов	1070
Гулираъно Носирова Абдулазиз қизи	
Tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishda aholi farovonligining o'rni va ahamiyati	1073
Bobaev Isroiljon Abdinabievich	
Вопросы инновационных инвестиций в контексте международной экономической интеграции	1078
Шарипов Бахтиёр Михлибаевич	
Yashil iqtisodiyotga o'tishning nazariy va amaliy jihatlari hamda tendensiyalari.....	1083
Samiyev Abdurashid Qaxramonovich, Shermuxammedov Begzodjon Usmonovich	
Tijorat banklarida muammoli kreditlar samaradorligini ta'minlash yo'llari.....	1087
Nazarov Qilich Xolmuradovich	
Improving the organizational and economic mechanisms for the development of tourism in the republic of karakalpakstan	1092
Tleumuratov Baxadir Genjemuratovich	
O'zbekistonda tumanlar barqaror iqtisodiy rivojlanishini ta'minlash yo'llari (Surxondaryo viloyati misolida).....	1097
Qosimova Nodira Saidovna	
Innovatsion iqtisodiyotni shakllantirishning asosi sifatida innovatsiyalar.....	1102
Azizova Maliha Farrux qizi	

Влияние инвестиций на инновационное развитие и повышение конкурентоспособности экономики узбекистана	1106
Максудова Шахзода	
Возможности снижения затрат на логистику за счет цифровых технологий.....	1112
Олимова Бахора Шухратовна	
Yashil texnologiyalar va ularning iqtisodiy tizimga ta'siri.....	1116
Sultonov Omon Juma o'g'li	
Iqtisodiy o'sishning makroiqtisodiy faktorlari va ularning ta'siri	1121
Zuvaydullaev Nematullo Oybek o'g'li	
Роль управления производством в условиях модернизации экономики.....	1125
Гулов Мухтор Очилович	
Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida sun'iy intellekt texnologiyalarining o'rni va ahamiyati	1129
To'rayev Shavkat Shuxratovich	
Роль цифрового маркетинга в продвижении туристических направлений.....	1136
Муродова Наргиза Уткировна	
Развитие финансовых рынков в странах снг: проблемы и перспективы.....	1140
Рузиев Зафар Икрамович, Каримов Ислон Ураз угли	
Современные инструменты продвижения бренда в условиях цифровой экономики.....	1145
Темирова Феруза Сагдуллаевна	
“Raqamli asrda axborot xavfsizligi: it texnologiyalar bilan xavfsizlikni ta'minlash yo'llari”	1149
Sherzod Rajabov	
Государственное регулирование инвестиционной деятельности: проблемы и направления совершенствования.....	1152
Шухрат Турсунов, Икромов Хасан Зафарович	
Economic incentives and barriers to sustainable transition in agribusiness: a comparative study of organic and conventional farming systems	1157
Mubina Toirova	
Цифровая трансформация банковской системы узбекистана: анализ внедрения fintech-решений в государственных банках	1162
Абдурахимова Дилора Каримовна	
Ta'lim muassasalaridagi ba'zi jihatlar	1167
A'zam Qutbiddin A'zam-zoda	
Klasterlar hisob siyosatida boshqaruv hisobining metodologik asoslari.....	1173
Toshpo'latov Azizbek Shermuxamadovich	
Egri soliqlarning mohiyati, genezisi va rivojlanish tendensiyalariga oid nazariy munozaralar xususida	1179
Shodiyev Olimjon Abduraxmonovich	
Ekologik mehmonhona faoliyatini rejalashtirish maqsadlari va vazifalari	1186
Abidova Dilfuza Igamberdievna	
Investitsiya loyihalarining iqtisodiy va moliyaviy samaradorligini oshirish istiqbollari.....	1200
Jo'rabekova Xumora Muzaffar qizi, Saidov Rasul Boltabayevich	
O'zbekistonda nodavlat notijorat tashkilotlarini moliyalashtirish manbalarining tahlili.....	1204
Aliyev Arslon Salom o'g'li	
O'zbekistonda turizm sohasining iqtisodiy ko'rsatkichlarini statistik tahlil qilish.....	1213
Jumanova Zilola Tuychiyevna	
Xorijiy davlatlarda boylik solig'i va uning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati.....	1219
Ruziyev G'anisher Usarovich	
Yer fondi va undan samarali foydalanishning nazariy asoslari (Samarqand viloyati misolida).....	1225
Xoshimova Sevara Bahromovna	
Iqtisodiy-ekologik tizimlarni boshqarishga ta'sir etuvchi omillarning ilmiy asoslari	1229
Kuldoshev Asliddin Tursunovich	
Влияние финтех-услуг на финансовую инклюзию в сельских регионах узбекистана.....	1236
Абдурахимова Дилора Каримовна	
Surxondaryo viloyati sanoat sohasining asosiy ko'rsatkichlari tahlili.....	1240
Kuvanchiyeva Mehriniso Davlyatgeldi qizi	
A critical evaluation of strategic management's role in promoting sustainable development in Uzbekistan	1245
Ismatova Mahliyo	

O'zbekistonda turizm xizmatlari eksportini oshirishda zamonaviy infratuzilma va texnologiyalarning integratsiyasi.....	1251
Akmal Bakhromov	
Trends and reforms of corporate governance in state-owned enterprises.....	1257
F.Djalilov	
Переоценка долгосрочных активов в нефтегазовой промышленности и определение финансового результата от переоценки.....	1269
Махкамова Саида Гайратова	
Oziq-ovqat mahsulotlari korxonalarini integratsiyalashuv jarayonlarini boshqarish samaradorligini oshirish.....	1275
Xojiev Ibroxim Ikramovich	
Sug'urta kompaniyalari moliyaviy barqarorligini ta'minlashning muhim shartlari.....	1280
Allanazarova B.K.	
P2P lending and crowdfunding as alternative sources of financing for small business in Uzbekistan.....	1286
Abdurakhimova Dilara Karimovna	
O'zbekistonda soliq nazoratining huquqiy va tashkiliy asoslarini takomillashtirish yo'llari.....	1290
Kuziyeva Nargiza Ramazanovna, Oymatova Gulnur Mirjamolovna	
Applications of hyperbolic geometry in physics and biology.....	1295
Khaknazarova Khurshidabonu Kenjaevna, Otakulova Rukhshona Akram kizi	
O'zbekiston temir yo'llari tizimining transformatsiyasi: modernizatsiya, raqamlashtirish va qayta tuzilish yo'nalishlari.....	1301
Nasrullayev Nurbek Baxtiyarovich	
The role of tourist product diversification in sustainable tourism development.....	1305
Raxmonov Shuxrat Shavkatovich, Alimova Mashhura Toirxonovna	
Temiryo'l transporti turi tavsifi.....	1310
Shodmonbekova Nodira Kamoljon qizi	
Namangan viloyatining turizm salohiyatini rivojlantirish istiqbollari: Hududiy raqobatbardoshlik va innovatsion yondashuvlar.....	1314
Khusniddin Egamnazarov	
Kiberxavfsizlik: it infratuzilmasini himoya qilishning zamonaviy usullari.....	1321
D. Sh. Usmanbayev	
Mahalliy budjetlar daromad bazasini tahlili.....	1325
Qurbonov Nuriddin Ro'ziqulovich	
Развитие цифровых финансовых услуги в банковской системе Республики Узбекистан.....	1333
Абдурахманова Матлуба Махамдаминовна	
Avariya rejimlarida kichik yuklamali elektr ta'minoti tizimlarining kabel izolyatsiyasi monitoringini avtomatlashtirishning zamonaviy yondashuvlari.....	1339
Mirzoyev Narzulla Nuriddinovich, Mamatqulov Toyir Chorshanbiyevich	
Analysis of increasing the speed of information exchange between the control interface and execution mechanisms in emergency mode in intelligent systems.....	1346
Azizbek Yusupbekov Nodirbekovich, Husniddin Esonov Mamarasul o'g'lu Assistant	
Sa'noat korxonalari va mexatron robotlarni optimal avtomatlashtirish va boshqarishda sun'iy intellektning ahamiyati.....	1351
Karabayev Ibragim Turdiyevich, Esonov Husniddin Mamarasul o'g'li, Abdullayeva Saodat Mengbayevna, Mamatqulov Toir Chorshanbiyevich	
Korxonaning moliyaviy holatini baholashda zamonaviy tahlil uslublarining qo'llanilishi.....	1355
Usmanova Nasiba Akbarjonovna, Suleymanova Asel Armanovna	
Xizmat ko'satish sohasida xotin-qizlar tadbirkorligini rivojlantirishda innovatsion yondashuvlar va raqamli texnologiyalarning ahamiyati.....	1360
Mirzayeva Shirin Nodirovna	
Rekreatsiya turizmi va sog'lomlashtirish xizmatlari integratsiyasi.....	1365
Shaymanova Nigora Yusupovna	
Tadbirkorlik subyektlari faoliyatini rivojlantirishda ba'zi iqtisodiy yondashuvlarning nazariy jihatlari.....	1369
Iskandarova D.B.	
Yashil (eko) investitsiyalarni tijorat banklari orqali moliyalashtirish.....	1373
Kamilova Iroda Xusniddinovna	

Improvement of inventory accounting audit based on international standards	1378
Ovlayev Suhrob Temur o'g'li, Yo'lchiyev Oybek Ulug'bek o'g'li, Normo'minova Dilorom Umar qizi, Avlayeva Oybachin Olim qizi	
Artificial intelligence systems for assessing creditworthiness	1382
Mardonova Durдона Yaxshiboy qizi	
B2B bozorini rivojlantirishda raqamli marketing texnologiyalaridan foydalanishni takomillashtirish	1387
Samadov Askarjon Nishonovich	
Tech-driven growth and the economy of the future: brics-t in the society 5.0 paradigm	1395
Kaldibayev Nurlan Alimjanovich, Sagdullayeva Gulnora Botirovna, Durmanov, Akmal Shaimardanovich	
O'zbekistonda tabiiy resuslardan olinadigan rentaning yaimdagi ulushiga tanlab olingan o'zgaruvchilar ta'siri tahlili	1404
Tursunov Husnidin, Ibragimov Hasan	
O'zbekistonda fond bozorini tartibga solish	1412
Sultonov Sherali Nuraliyevich	
Public perception of the feasibility of introducing islamic banking in Uzbekistan: a consumer perspective	1418
Dr. Shamirova Surayyo Kabildjanovna	
Directions for implementing the innovative digital technologies in tourism	1425
Norchaev Asatullo Norbutaevich	
Возможности совершенствования практики финансирования инвестиционных проектов	1430
Шомуродов Равшан Турсункулович, Хакимов Хафизбек Хамза угли	
O'zbekistonda pochta aloqasi xizmatlarini ko'rsatishning transport-logistika jarayonini mintaqaviy darajada rivojlantirish yo'llarini ishlab chiqish	1436
Palvanbayev Umidbek O'ktam o'g'li	
Aksiyalar qiymatini baholashning nazariy asoslari	1440
Botirxo'ja Aziza Faxmuddin qizi	
Yashil iqtisodiyotni moliyalashtirishning rivojlanayotgan davlatlar amaliyoti tahlili	1444
Raimjanova Madina Asrarovna, Zokirova Feruza Farxod qizi	
Yashil loyihalarni davlat xususiy sheriklik asosida moliyalashtirish	1449
Zokirova Feruza Farxod qizi	
Факторы и риски, влияющие на оценку стоимости акции	1453
Батирхужа Азиза Фахмуддин кизи	
Финансовые риски в эпоху цифровой экономики: новые вызовы и способы управления	1458
Нуруллина Камила Рустамовна	
Tijorat banklarining yangi bank xizmatlarini iqtisodiy samaradorligi	1463
Rahmatov Temur Sotiboldiyevich	
Yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida ekologik innovatsiyalarning roli va amalga oshiruv mexanizmlari	1472
Ulichkina Lyudmila Ivanovna	
Эволюция профессиональных стандартов в республике узбекистан: от формирования к внедрению в сфере туризма	1478
Гольшева Елена Вячеславовна, Ивонина Наталья Викторовна	
Aligning uzbekistan's education reform with global best practices: the university of missouri as a model for systemic transformation	1485
Azamat Sulaymonov, Laylo Yakhshiboyeva	
O'zbekiston tijorat banklarining investision faolligini ta'minlash masalalari	1489
Axmedov Shoymurod Azamat o'g'li	
Kichik biznes subyektlarining iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash masalasi	1493
Q.O.Tursunboyev	
Adoption of green economy mechanisms in the process of diversification of construction enterprises	1500
Yembergenova Aynur Aidosbayevna	
Nomoddiy aktivlar hisobini yuritish va audit jarayonlarini takomillashtirish yo'llari	1506
Rozmatova Umida Yuldashevna	
Raqamli moliya va uni sohaga joriy etish: innovatsion salohiyat	1512
Babadjanov Abdirashid Musayevich	

Влияние корпоративной культуры на инвестиционную стратегию промышленных предприятий.....	1527
Ёдгоров Сардорбек Самадович	
Jismoniy shaxslar kreditlarining bank portfeli sifatiga ta'siri: tahliliy yondashuv.....	1533
Sabirova Lobar Baxromovna	
Xo'jaligini soliqqa tortish mexanizmini samaradorligini oshirish istiqbollari.....	1539
Salimov Sherzod Baxtiyorovich	
Methods of improving customs management in transforming the customs bodies into a corruption-free field	1544
Mirzaxmedova Dilafruz Farxatovna, Tukhtabaev Jamshid Sharafetdinovich	
Особенности цифровизации налоговой системы в узбекистане	1548
Юсупов Одил Омонович	
Qurilish materiallari ishlab chiqaruvchi korxonalarda texnologik yangiliklarni joriy etish: muammolar va imkoniyatlar.....	1554
Ismailov Akmal axsudovich, G'ulomov Ilhom Akramovich	

QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQUARUVCHI KORXONALARDA TEXNOLOGIK YANGILIKLARNI JORIY ETISH: MUAMMOLAR VA IMKONIYATLAR

Ismailov Akmal axsudovich

TAQU I.f.d. professori

G'ulomov Ilhom Akramovich

TMC instituti o'qituvchisi,

e-mail: superhero92@list.ru

Tel: (+998) 90 953-03-60

Annotatsiya: Ushbu maqolada qurilish korxonalarini diversifikatsiya qilish jarayonida yashil iqtisodiyot mexanizmlarini joriy etish masalalari tahlil qilingan. Energiya tejamkor texnologiyalar, chiqindilarni kamaytiruvchi tizimlar va ekologik filtrlardan foydalanish orqali ishlab chiqarish samaradorligini oshirish hamda atrof-muhitga salbiy ta'sirni kamaytirish imkoniyatlari ko'rib chiqilgan. Tadqiqotda xalqaro ilg'or tajribalar tahlil etilib, barqaror moliyalashtirish va institutsional qo'llab-quvvatlashning o'rni alohida ta'kidlangan.

Kalit so'zlar: yashil iqtisodiyot, qurilish sohasi, energiya tejamkorlik, ekologik innovatsiyalar, barqaror rivojlanish, diversifikatsiya, atrof-muhitga ta'sir.

Abstract: This article explores the integration of green economy mechanisms into the diversification strategies of construction enterprises. It examines how innovations such as energy-saving technologies, waste-reducing systems, and environmental filters can increase operational efficiency and reduce ecological impact. The research highlights global best practices and emphasizes the role of institutional support and sustainable finance in driving transformation within the sector.

Key words: green economy, construction sector, energy efficiency, ecological innovation, sustainable development, diversification, environmental impact.

Аннотация: В статье рассматривается внедрение механизмов зелёной экономики в процессы диверсификации строительных предприятий. Особое внимание уделяется внедрению энергосберегающих технологий, систем снижения отходов и экологических фильтров как средств повышения производственной эффективности и снижения негативного воздействия на окружающую среду. Проанализированы международные практики и подчеркнута значимость институциональной поддержки и устойчивого финансирования в процессе трансформации отрасли.

Ключевые слова: зелёная экономика, строительный сектор, энергоэффективность, экологические инновации, устойчивое развитие, диверсификация, воздействие на окружающую среду.

KIRISH

So'nggi yillarda O'zbekistonda qurilish sohasi jadal rivojlanmoqda. Bu esa, o'z navbatida, qurilish materiallariga bo'lgan talabning oshishiga olib kelmoqda. Mazkur talabni qondirish uchun qurilish materiallari ishlab chiqaruvchi korxonalar doimiy ravishda texnologik yangiliklarga tayanishi lozim. Innovatsion texnologiyalar nafaqat ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi, balki ekologik xavfsizlikni ham ta'minlaydi. Bu esa yashil iqtisodiyot tamoyillariga to'g'ri keladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Texnologik yangilanish sanoatning har bir sohasida ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va raqobatbardoshlikni ta'minlashning muhim vositasiga aylangan. Qurilish materiallari ishlab chiqaruvchi korxonalar bu jarayonda markaziy o'rinni egallab, innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali mahsulot sifati, ishlab chiqarish hajmi va resurslardan foydalanish samaradorligini oshirishga intilmoqda. Bu borada ko'plab xorijiy va mahalliy olimlar chuqur ilmiy tadqiqotlar olib borgan.

Shulardan biri – Joseph Schumpeterning innovatsiyalar haqidagi nazariyasi bo‘lib, u texnologik yangilanishni iqtisodiy rivojlanishning asosiy harakatlantiruvchi kuchi sifatida e‘tirof etgan. Uning fikricha, har qanday ishlab chiqarish tarmog‘ida texnologik yangiliklar joriy etilishi “yaratuvchi buzilish”ni (creative destruction) keltirib chiqaradi va bu jarayon sanoat tarkibining o‘zgarishiga olib keladi. Qurilish materiallari sanoati aynan shu nazariy asosda transformatsiyalanmoqda, chunki yangi uskunalar, ekologik toza materiallar va energiya tejamkor texnologiyalar joriy etilmoqda.

Ulrich Blum o‘z tadqiqotida Germaniyadagi qurilish sanoatida texnologik yangilanishlar samaradorligini baholagan va kichik va o‘rta biznes korxonalarini (KO‘B) bu jarayonda innovatsion g‘oyalarning muhim tashuvchisi bo‘lib xizmat qilishini ta’kidlagan. U, shuningdek, davlat tomonidan texnologik yangiliklarni qo‘llab-quvvatlash dasturlarining ishlab chiqarish ko‘rsatkichlariga ijobiy ta’sirini raqamli ma’lumotlar bilan asoslagan.

O‘zbekiston sharoitida ham texnologik yangilanishlar bilan bog‘liq tadqiqotlar olib borilmoqda. Xususan, M. X. Yusupov va D. S. Raxmatullayev O‘zbekiston qurilish sanoatida innovatsion jarayonlarni rivojlantirishga doir ilmiy tahlillarida mavjud muammolar – eskirgan texnologiyalar, investitsiya tanqisligi, kadrlar salohiyatining pastligi – bilan birga, mavjud imkoniyatlarni ham ko‘rsatib bergan. Ular, jumladan, import o‘rnini bosuvchi texnologiyalarni joriy etish, texnoparklar salohiyatidan foydalanish va xalqaro hamkorlik doirasidagi texnologik transferga alohida urg‘u bergan.

Bundan tashqari, UNIDO (United Nations Industrial Development Organization) tomonidan olib borilgan xalqaro tadqiqotlarda sanoat korxonalarining innovatsion salohiyatini oshirish uchun texnologik inkubatorlar, ilg‘or axborot texnologiyalarining joriy etilishi va barqaror energiyaga asoslangan ishlab chiqarish tizimlari rivojlanishi muhim omillar sifatida e‘tirof etilgan.

Shuningdek, Norvegiya iqtisodchisi Jan Fagerbergning innovatsiyalar va iqtisodiy o‘sish o‘rtasidagi bog‘liqlik haqidagi konseptual ishlanmalari ham bu yo‘nalishda dolzarb ahamiyatga ega. U qurilish materiallari ishlab chiqaruvchi tarmoqlarda texnologik yangilanishning faqat ichki (endogen) omillarga emas, balki tashqi (ekzogen) omillarga, xususan, global talab va ekologik regulyatorlarga ham bog‘liq ekanini isbotlagan.

Boshqa tomondan, A. M. Ismailov, E. X. To‘xtayev va Sh. R. Yusupov qurilish materiallari sanoatida texnologik yangiliklarni tadqiq qilishda mavjud infratuzilma va iqtisodiy muhitga moslashtirilgan strategik yondashuv zarurligini ta’kidlaydi. Ularning tadqiqotlarida texnologik yangiliklarning iqtisodiy samaradorligi, mehnat unumdorligiga ta’siri va energiya tejamkorlik darajasi o‘rganilgan.

Xulosa qilib aytganda, qurilish materiallari ishlab chiqaruvchi korxonalarda texnologik yangilanishlar turli jihatlar bilan o‘rganilgan bo‘lsa-da, O‘zbekiston sharoitiga mos integratsiyalashgan yondashuvlar, amaliy mexanizmlar va sektorlararo hamkorlikni rivojlantirish hali-hanuz dolzarb masala bo‘lib qolmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda O‘zbekiston Respublikasi qurilish materiallari sanoatida faoliyat yuritayotgan yirik va o‘rta korxonalarining (jumladan, “NANROB MOBILE SYSTEM” XK, “KOP TARMOQLI BIZNES” MCHJ) faoliyati tahlil qilindi. Tadqiqot davomida quyidagi metodlar qo‘llanildi: solishtirma tahlil – innovatsiyalar joriy etilgan va etilmagan korxonalar o‘rtasida ishlab chiqarish samaradorligi hamda ekologik ta’sir darajasi qiyoslandi; ekspert baholash usuli – soha mutaxassislari, muhandislar va texnologlar fikrlari asosida innovatsiyalarning joriy etilishidagi muammolar va istiqbollar o‘rganildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mamlakatimizda so‘nggi yillarda bunyodkorlik va qurilish loyihalari jadal rivojlanib, shaharda ham, qishloqda ham keng sur‘atlarda amalga oshirilayotgani e‘tiborga molikdir. Qolaversa, nafaqat mahalliy bozorda, balki jahon miqyosida ham e‘tibor qozonayotgan energiya tejamkor, mamlakatimizda ishlab chiqarilgan, innovatsion va yangi qurilish materiallariga talab ortib bormoqda. Ichki talabning yuqoriligi natijasida qurilish materiallari ishlab chiqarish hajmi sezilarli darajada o‘ydi. Bundan tashqari, ishlab chiqarish quvvatlarini yanada kengaytirish va qurilish materiallari turlarini diversifikatsiya qilish bo‘yicha muhim sarmoyaviy tashabbuslarga alohida e‘tibor qaratilmoqda.

Ta’kidlash joizki, qurilish ishlarining jadallashuvi mamlakat yalpi ichki mahsuloti va iqtisodiy o‘sishida muhim omil sifatida namoyon bo‘lmoqda. Chunki qurilish sohasiga investitsiyalar hajmining ortishi, odatda, iste‘mol tovarlariga bo‘lgan talabning oshishi bilan birga, investitsiyaviy faollikning ham kuchayishiga olib keladi. Bu jarayon esa investitsion sohada band bo‘lgan ishchilarning daromadi oshishi orqali ularning iste‘mol xarajatlarining ham ortishiga sabab bo‘ladi.

2019–2022-yillar davomida qurilish sanoatining respublika sanoatidagi ulushi sezilarli darajada oshdi. Natijada O‘zbekistonda qurilish materiallari ishlab chiqarish hajmi ham barqaror sur‘atda o‘sib bormoqda (1-jadval).

1-jadval. Qurilish materiallari sanoati korxoalarining moliyaviy salohiyati koeffitsiyent ko'rsatkichlari

№	Ko'rsatkichlar nomi	2020 yil		2021 yil		2022 yil		2023 yil		O'rtacha manfaatdorlik koeffitsiyenti	
		«NANROB MOBILE SYSTEM» XK	«KO'P TARMOQLI BIZNES» MCHJ	«NANROB MOBILE SYSTEM» XK	«KO'P TARMOQLI BIZNES» MCHJ	«NANROB MOBILE SYSTEM» XK	«KO'P TARMOQLI BIZNES» MCHJ	«NANROB MOBILE SYSTEM» XK	«KO'P TARMOQLI BIZNES» MCHJ	«NANROB MOBILE SYSTEM» XK	«KO'P TARMOQLI BIZNES» MCHJ
1	To'lov qobiliyati koeffitsiyenti	0,57	1,49	1,18	0,61	0,49	0,90	0,70	0,90	0,22	0,94
2	Moliyaviy barqarorlik koeffitsiyenti	0,80	0,83	2,43	0,55	0,95	1,31	0,95	1,69	1,00	0,93
3	Joriy likvidlik koeffitsiyenti	0,74	0,79	0,64	0,77	0,49	0,90	0,70	0,90	0,58	0,90
4	Xususiy kapital rentabelligi	0,34	0,34	0,24	0,24	1,00	0,44	0,64	-0,20	0,51	0,64
5	Sotuv rentabelligi	0,05	0,35	0,92	-2,59	0,78	0,53	0,04	-2,96	0,11	-0,60
6	Iqtisodiy rentabellik	0,08	0,21	0,92	-1,87	0,78	0,40	0,04	-0,27	0,13	-0,29
7	Moliyaviy mustaqillik koeffitsiyenti	1,67	0,39	0,84	2,49	2,06	1,50	0,68	1,02	1,28	0,92
8	Aktivlar Rentabelligi koeffitsiyenti	0,08	0,21	0,92	-1,87	0,78	0,40	0,04	-0,27	0,13	0,20
9	Moliyaviy avtonomiya koeffitsiyenti	1,49	0,84	0,90	0,72	1,00	0,91	1,00	1,36	1,19	0,93
10	Faol aylanma mablag'lar koeffitsiyenti	0,60	2,54	1,19	0,40	0,49	0,67	1,47	0,98	0,46	0,76

Qurilish materiallari sanoati korxonalarini innovatsion faolligini har tomonlama baholash iqtisodiy, demografik, sotsiologik va boshqa turdagi ma'lumotlarning keng ko'lamini jalb etishni talab qiladi. Shu bois, korxonaning innovatsion faolligini baholashda yetarlicha ishonchli ma'lumotlar bilan ta'minlanish muhim ahamiyatga ega. Amaliy foydalanish uchun ochiq bo'lgan iqtisodiy faoliyat to'g'risidagi ma'lumotlar asosida innovatsion faollikni aniqlovchi uslubiyat zarur bo'ladi. Yuqoridagilarni inobatga olgan holda, biz qurilish materiallari sanoati korxonalarini innovatsion faolligini baholashning integral usulini taklif qilamiz.

Taklif etilayotgan usulda ekzogen va endogen ko'rsatkichlar alohida hisoblanadi. Endogen ko'rsatkichlarni aniqlash korxonaga kapitalidan foydalanish samaradorligini o'rganishga asoslanadi. Bu ko'rsatkichlar deyarli barcha holatlarda korxonaning innovatsion faolligidan foydalanish darajasi va samaradorligi bilan bevosita bog'liqdir. Korxonaga kapitalidan foydalanishni tavsiflash uchun uning rentabelligi hamda ishlab chiqarish va moliyaviy faoliyatning davomiyligi to'g'risidagi ma'lumotlarni tahlil qilish taklif qilinadi.

O'rganishlar shuni ko'rsatadiki, korxonaga kapitalining rentabelligini tahlil qilish orqali quyidagi xulosalar chiqarish mumkin:

a) korxonaga investitsion jozibador yoki yo'qligi aniqlanadi. Buning uchun uning rentabellik darajasi iqtisodiy samaradorlikning minimal ruxsat etilgan darajasi bilan – shartli ravishda ommaviy investitsiya vositalarining rentabelligi darajasi bilan – solishtiriladi;

b) qayta moliyalash stavkasiga to'g'ri keladigan rentabellik bilan o'rganilayotgan korxonaning oxirgi yilda olgan sof foydasiga teng daromad keltiradigan kapital miqdorini ifodalovchi optimal kapital miqdori aniqlanadi.

Korxonalar ishlab chiqarish va moliyaviy faoliyatining davomiyligi asosida esa quyidagi xulosalar chiqarish mumkin:

xomashyo va materiallar zahiralari boshqarish samaradorligi to'g'risida;

ishlab chiqarishning tashkil etilish darajasi haqida;

bozorda taklif etilayotgan mahsulotlarning innovatsion faolligi haqida;

mahsulotni sotish va moliyaviy boshqaruv samaradorligi to'g'risida;

zahiralarni saqlash, mahsulot ishlab chiqarish va sotishdagi texnologiyalar samaradorligi haqida.

Moliyaviy va iqtisodiy faoliyat davomiyligiga oid umumlashgan ma'lumotlar esa korxonaning ishlab chiqarish va boshqaruv tizimlaridagi innovatsion faollikni tavsiflaydi.

Turli mulkchilik shakllariga ega qurilish materiallari sanoati korxonalarining innovatsion faolligini tahlil qilishda har bir salohiyat ko'rsatkichini alohida o'rganish talab etiladi. Jumladan, moliyaviy faollikni tahlil qilishda vertikal tahlil usulidan foydalanish orqali moliyaviy ko'rsatkichlar samaradorligini aniqlash mumkin bo'ladi.

Keltirilgan 2-jadval ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, turli mulkchilik shakllariga ega bo'lgan "NANROB MOBILE SYSTEM" XK va "KO'P TARMOQLI BIZNES" MCHJ qurilish materiallari sanoati korxonalarining moliyaviy faoliyati tahliliy o'rganilgan.

Ushbu jadval asosida amalga oshirilgan tahlilda har bir ko'rsatkich bo'yicha vertikal tahlil yondashuvi qo'llanilgan. Mazkur jadval ma'lumotlarini tahlil qilish orqali turli mulkchilik shakllariga ega korxonalar moliyaviy salohiyatining o'rtacha manfaatdorlik koeffitsiyentlari biz tomonidan aniqlangan (2-jadval).

2-jadval. Qurilish materiallari sanoati korxoalarining boshqaruv, ishlab chiqarish va marketing salohiyati koeffitsiyent ko'rsatkichlari

№	Ko'rsatkichlar nomi	2020 yil		2021 yil		2022 yil		2023 yil		O'rtacha manfaatdorlik koeffitsiyenti	
		«NANROB MOBILE SYSTEM» XK	«KO'P TARMOQLI BIZNES» MCHJ	«NANROB MOBILE SYSTEM» XK	«KO'P TARMOQLI BIZNES» MCHJ	«NANROB MOBILE SYSTEM» XK	«KO'P TARMOQLI BIZNES» MCHJ	«NANROB MOBILE SYSTEM» XK	«KO'P TARMOQLI BIZNES» MCHJ	«NANROB MOBILE SYSTEM» XK	«KO'P TARMOQLI BIZNES» MCHJ
	1. Boshqaruv salohiyati:										
1.1	Foydaliilik koeffitsiyenti	0,62	0,07	13,73	-6,06	0,91	-0,25	0,06	-0,47	3,29	-0,49
1.2	Faoliyatning manfaatliliigi koeffitsiyenti	1,01	0,75	2,98	0,66	0,4	2,41	1	0,52	1,09	1,08
1.3	Ishchi va xodimlar real daromadi koeffitsiyenti	0,95	1,27	1,1	0,39	1,05	2,06	1	1,25	1,03	1,24
1.4	Ishchi va xodimlarning ishdan bo'shatilganlik koeffitsiyenti	0,95	0,71	0,93	1,01	1	0,35	0,98	1,13	0,99	0,98
	2. Ishlab chiqarish salohiyati:										
2.1	Fond qaytimi koeffitsiyenti	9,2	0,37	0,79	0,72	0,92	0,9	2,85	0,08	3,48	0,87
2.2	Asosiy vositalarning yaroqlilik koeffitsiyenti	0,98	1,02	1	0,72	0,89	0,72	3,21	1,04	1,40	0,90
2.3	Fond sig'imi koeffitsiyenti	0,11	2,73	7,74	1,39	1,09	1,11	0,05	12,76	2,91	3,69
	3. Marketing salohiyati:										

3.1	Bozor ulushi koeffitsienti	0,35	2	3,35	0,75	1,07	1	10,59	1	3,27	1,05
3.2	Tovarlarning realizatsiya koeffitsienti	0,35	1	6,71	1	0,54	1	14,12	1	4,54	1,00
3.3	Marketolog xodimlar koeffitsienti	1,02	0,68	1,01	1,36	0,94	1	1	1,04	1,00	0,93
3.4	Marketing xarajatlari koeffitsienti	1,01	1,01	1,98	0,78	0,64	0,78	0,82	1,04	1,02	0,93

Jadval asosida shuni ko'rish mumkinki, "NANROB MOBILE SYSTEM" XK qurilish materiallari sanoati korxonasi moliyaviy salohiyati bo'yicha manfaatdorlik o'rtacha koeffitsiyenti 0,60 ga teng bo'lgan. "KO'P TARMOQLI BIZNES" MCHJ qurilish materiallari sanoati korxonasi esa ushbu ko'rsatkich bo'yicha o'rtacha koeffitsiyenti 0,56 ga teng bo'lgan. O'tkazilgan bunday tahlil asosida aytish mumkinki, mazkur korxonalar moliyaviy salohiyatining manfaatdorlik o'rtacha integral koeffitsiyentlari nisbatan past bo'lib, bu holat o'z navbatida 2020–2021-yillar oralig'ida sodir bo'lgan pandemiya hodisasi bilan bog'liq.

Qurilish materiallari sanoati korxonalarining innovatsion faolligini baholashda turli mulkchilik shakllariga ega korxonalar moliyaviy, ishlab chiqarish, mehnat, marketing, innovatsion, boshqaruv va ehtimoliy salohiyat koeffitsiyentlarini hisoblab chiqish zarur. Ushbu salohiyat turlarining integral ko'rsatkichi orqali har bir tur bo'yicha chuqur tahlil olib borilib, tegishli xulosalar chiqariladi.

O'rganilayotgan jadvalda "NANROB MOBILE SYSTEM" XK va "KOP TARMOQLI BIZNES" MCHJ qurilish materiallari sanoati korxonalarining 2019–2023-yillar davomidagi boshqaruv, ishlab chiqarish va marketing resurslari salohiyat ko'rsatkichlari bo'yicha koeffitsiyentlari keltirilgan. Ushbu ko'rsatkichlar asosida tahlil shuni ko'rsatadiki, "NANROB MOBILE SYSTEM" XK korxonasi boshqaruv salohiyati bo'yicha manfaatdorlik o'rtacha koeffitsiyenti 1,6 ga teng bo'lgan. Mos ravishda "KOP TARMOQLI BIZNES" MCHJ korxonasi boshqaruv salohiyati bo'yicha koeffitsiyenti 0,70 ga teng bo'lgan.

Shu bilan birga, "NANROB MOBILE SYSTEM" XK korxonasi ishlab chiqarish va marketing salohiyatlari bo'yicha manfaatdorlik o'rtacha koeffitsiyentlari mos ravishda 2,6 va 2,46 ga teng bo'lgan. "KOP TARMOQLI BIZNES" MCHJ esa mos ravishda 1,82 va 0,98 ko'rsatkichlarga ega bo'lgan. Ushbu raqamlardan xulosa qilish mumkinki, o'rganilayotgan davrda "NANROB MOBILE SYSTEM" XK korxonasi boshqaruv, ishlab chiqarish va marketing salohiyatlari bo'yicha manfaatdorlik o'rtacha koeffitsiyentlari nisbatan yuqori bo'lgan.

Qurilish materiallari sanoati korxonalarini investitsiya salohiyatining tarkibiy qismlari bo'lmish boshqaruv, ishlab chiqarish va marketing salohiyatlari korxonaning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Jumladan:

Boshqaruv salohiyati korxonaning uzoq muddatli maqsadlarini belgilash, aniq yo'l xaritasini ishlab chiqish, mavjud resurslarni (inson, moliyaviy, texnik) samarali boshqarish, bozor o'zgarishlari va texnologik yangiliklarga mos choralar ko'rishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Ishlab chiqarish salohiyati zamonaviy uskuna va texnologiyalarni joriy qilish orqali mahsulot sifati va hajmini oshirish, diversifikatsiya orqali raqobatbardoshlikni kuchaytirish hamda xarajatlarni optimallashtirish imkonini beradi.

Marketing salohiyati esa bozor talablarini, raqobatchilarni va iste'molchilar ehtiyojlarini o'rganish asosida samarali marketing strategiyalarini ishlab chiqish, brend yaratish va uni rivojlantirish, mahsulotlarni savdo kanallari orqali iste'molchiga yetkazish va savdo hajmini oshirish imkonini yaratadi.

Ushbu uch turdagi salohiyatni birlashtirish orqali qurilish materiallari sanoati korxonalarini o'zining umumiy investitsiya salohiyatini oshirishi va bozor talablariga mos tarzda rivojlanishi mumkin (3-jadval).

3-jadval. Innovatsion yondashuvlar orqali qurilish korxonalarida samaradorlikni oshirish

Yo'nalish	Hozirgi holat	Taklif etilayotgan innovatsiya	Kutilayotgan samaradorlik
Energiya sarfi	Yuqori	Energiya tejovchi pechlar	-30% energiya
Xomashyo isrofi	10-15%	Avtomatlashtirilgan dozorlar	-10% xomashyo sarfi
Ekologik ta'sir	Yuqori chiqindilar	Tozalovchi filtrlar	-70% chiqindi
Ishlab chiqarish tannarxi	O'rtacha yuqori	Avtomatlashtirish	-20% tannarx

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, qurilish sohasida yashil iqtisodiyot mexanizmlarini joriy etish nafaqat ekologik barqarorlikni ta'minlash, balki korxonalar samaradorligini oshirish, tannarxni pasaytirish va xalqaro raqobatbardoshlikni kuchaytirish imkonini beradi. Bu jarayonni samarali amalga oshirish uchun korxonalar innovatsion texnologiyalarni faol qo'llashi, ishlab chiqarish zanjiriga energiya tejavchi va chiqindilarni kamaytiruvchi uskunalarni integratsiya qilishi lozim. Shu bilan birga, davlat tomonidan institutsional qo'llab-quvvatlash, jumladan, ekologik loyihalarga soliq imtiyozlari, arzon kreditlar va grantlar ajratilishi muhim ahamiyat kasb etadi. Ilmiy-tadqiqot institutlari bilan hamkorlikda mahalliyashtirilgan texnologiyalarni ishlab chiqish va ularni keng joriy etish orqali iqtisodiy hamda ekologik samaradorlikka erishish mumkin. Ta'lim tizimida ekologik tafakkurni shakllantirish va kadrlar malakasini oshirish ham soha rivoji uchun zarur shartlardan biridir. Yashil iqtisodiyot tamoyillarini kompleks tarzda tatbiq etish O'zbekiston qurilish tarmog'ini zamonaviy, ekologik va iqtisodiy jihatdan barqaror modelga o'tkazishda hal qiluvchi omil bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Porter, M. (2003). *Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*. Harvard Business Review Press.
2. UNIDO (2022). *Green Industry Platform: Sustainable Industry for Inclusive Growth*.
3. E.X. To'xtayev. (2020). O'zbekiston sanoatida innovatsiyalarni joriy etishning iqtisodiy asoslari. Toshkent: "Iqtisodiyot".
4. Sh.R. Yusupov, B.T. Jo'rayev. (2021). Qurilish sanoatining innovatsion rivojlanishi. "Ilm va taraqqiyot" jurnali, №2.
5. Sachs, J. D. *The Age of Sustainable Development*. New York: Columbia University Press, 2015.
6. Kibert, C. J. *Sustainable Construction: Green Building Design and Delivery*. Hoboken: Wiley, 2016.
7. Zuo, J., & Zhao, Z.-Y. Green building research—current status and future agenda: A review. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 2014.
8. United Nations Environment Programme (UNEP). *Green Economy and Trade: Trends, Challenges and Opportunities*. Geneva: UNEP, 2013.
9. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). *Green Growth in the Construction Sector*. Paris: OECD Publishing, 2012.
10. Luken, R. A., & Rompaey, F. V. Drivers for and Barriers to Sustainable Industrial Development in Developing Countries. *Journal of Cleaner Production*, 2008.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>